

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputaciones
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

4. Quid significetur per Corpus in verbis consecrationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

SECTIO IV.

Quid significetur per ly corpus, in verbis consecrationis.

58. Vidimus, quid ponatur in Eucharistia; nunc iam incipimus examinare, quid ponatur ex vi verborum, & quid per concomitantiam; pro quo suppono, ex vi verborum poni ea, quae significantur per verba, & sine quibus non essent vera verba consecrationis; reliqua autem ponuntur per concomitantiam, quo supposito, quaerimus in primis, quid ponatur sub speciebus panis ex vi verborum, quod est quaerere, quid significetur per corpus, quod ponitur in consecratione panis?

59. Prima sententia docet, significari materiam Christi Domini sine aliquo alio. Haec tribuitur Gabrieli, & aliis, quos afferunt P. Suarez disp. 57. sect. 4. & P. Valquez disp. 186. cap. 1. Impugnatur tamen, quia materia sola secundum se non dicitur corpus humanum, quale in praesenti significatur; alioquin etiam si illa materia esset iam sub forma cineris, vel vermium, possent dici corpus Christi; quod falsum est.

60. Secunda sententia docet, significari materiam connotando formam substantialem rationalem: itaque corpus solum includit materiam in recto, licet connotet formam in obliquo. Ita Sotus, & Ledesma apud Valquez vbi supra num. 16. Haec etiam reicitur, quia si anima significaretur, licet de connotato; vere tamen significaretur; & per consequens anima poneretur ex vi verborum, & non per concomitantiam, quod est contra Tridentinum sess. 13. cap. 3.

61. Tertia sententia docet, significari materiam cum forma quadam partiali corporeitatis distincta realiter ab anima; per quam constituitur in esse corporis, & cum qua sola remanet materia, abeunte anima, & ratione cuius dicitur esse idem corpus vivum, quod postea est mortuum. Haec tribuitur Scoto, & aliis. Addunt tamen aliqui, illam formam non solum constituit corpus utrumque, sed organicam; constituit enim per diuersas partes, quas habet, diuersa membra, caput, manus, pedes, &c. ita ut sit quadam forma substantialis incompleta disponens ad formam viuens. Ita opinatur & acerrime defendit P. Agidius de Coninch in praesenti art. 2. quia alioquin, si materia acciperet nouam formam cadaueris, quando moritur homo, sequitur, corpus Christi mortuum fuisse vere corruptum: illud enim dicitur proprie corruptum, quod in aliam substantiam diuersam mutatur. Consequens autem est contra illud Act. 2. Neque caro eius vidit corruptionem.

62. Haec tamen sententia supponit rem in Philosophia minus veram, quod scilicet in homine datur simul alia forma substantialis corporeitatis cum anima rationali in eadem materia; quod impugnavi in 1. Physic. disp. 3. & breuiter reicitur, quia in primis illa forma, quaecumque sit, non facit cum materia vnum ens completum (alioquin non posset materia rursus actuari per formam rationalem); ergo, abeunte anima, non potest materia naturaliter manere cum sola illa forma, sicut nec potest manere sine vlla prioris forma ratione sui incompleti. Adde, consequenter idem dicendum esse de cadauere equi, quod in eo manet eadem forma substantialis corporeitatis, cum neque in eo producat de nouo forma cadaueris, ut ipsi supponunt; imo idem dicendum erit de arbore excissa, quod maneat lignum cum eadem forma ligni, quam antea habebat, licet non cum eadem anima vegetatiua. Quis autem credat, lignum mortuum esse ens minus completum, quam ferrum, vel lapidem, sed mate-

riam solum cum forma quadam incompleta. Denique nulla est necessitas confingendi illam formam substantialem, quae simul sit cum anima; nam quidquid accipit materia ab illa forma, potest accipere sufficienter ab accidentibus ipsius, & ab ipsa anima. Non sunt autem multiplicandae formae substantiales in materia absque necessitate. Nos quidem ponimus in corpore mortuo formam substantialem cadaueris; non tamen absque necessitate; sed ne maneat materia prima absque forma: & quia proprietates, & operationes ligni, v. gr. non minus arguunt in ipso formam substantialem, quae sit earum principium intrinsecum, quam in ferro, vel lapide, ut dicebamus; quare cum forma ferri, vel lapidis sit substantialis completa, cogimus idem de ligno, vel osse mortuo fateri. At vero, dum viuunt, non est cur aliam formam substantialem multiplicemus vltra animam.

Non sunt multiplicandae formae substantiales in materia sine necessitate.

63. Adde, non esse iuxta naturam, quod corruptatur aliqua forma substantialis absque introductione alterius, corruptio enim non intenditur propter se, sed propter generationem, & ideo dicitur generatio vnius esse corruptio alterius; quando ergo corruptur viuens, debet introduci alia forma noua substantialis; alioquin dabitur corruptio vnius absque generatione alterius. Item dabitur e contra generatio vnius absque corruptione alterius: nam quando in materiam embryonis introducit forma viuens, sit generatio substantialis absque corruptione formae embryonis; quia sicut forma cadaueris sunt illae formae partiales, quae erant in viuente, sic forma embryonis sunt eadem formae partiales, per quas prius organizatur, & disponitur materia ad formam viuens, & quae remanent in viuente; generatur ergo substantialiter viuens absque corruptione aliqua substantialis, & corruptur substantialiter absque generatione substantiali; quod videtur esse contra mentem Philosophorum dicentium, corruptionem non intendi per se, sed per accidens, occasione generationis, quae de nouo ponitur.

64. Nec satisfacit, si dicas, corruptionem poni propter generationem, & formam substantialem, non quae de praesenti introducitur, sed quae postea introducetur: corruptur quippe viuens, ut postea ex ipso generentur vermes; & in hoc sensu corruptio affert generationem, scilicet praesentem, vel futuram; hoc, inquam, non satisfacit; primo, quia finis ille, & eius allequutio longe nimis distat, quando v. gr. corruptur anima vegetatiua cedri, ut post tria, vel quatuor annorum millia, quibus cedrus corrupta manet, possint ex ipsa generari vermes; certe Philosophi non significant concomitantiam adeo distantem inter generationem vnius, & corruptionem alterius. Deinde, si illa intentio generationis futurae sufficeret ad ponendam corruptionem, posset etiam dici, quando alimentum prius conuertitur in chylum, ut postea conuertatur in sanguinem, corrupti quidem substantialiter alimentum, non tamen introduci formam substantialem, sed accidentia, quia illa corruptio fit propter productionem sanguinis futuram, atque adeo in spe futurae generationis spoliari materiam formam alimenti, absque alia forma substantiali praesenti, sed futurae quae omnia non satis Philosophice dicerentur.

65. Addunt aliqui, formas illa partiales fore, & non fore substantiales: fore quidem, quia ita supponuntur a suis assertoribus; non fore item, quia substantia est prima radix ceterorum; illae autem formae non sunt prima radix, sed ipsae potius radicantur in anima, quae eas exigit, sicut & alias dispositiones accidentales; ergo non essent substantiales, sed

accidentales. Hoc tamen argumentum non est efficax, quia illæ formæ non supponunt, sed potius præcedunt animam; non ergo radicantur in illa.

66.
Instantia.
Diluitur.

Dices ergo e contra, anima non erit substantialis, quia iam supponit primam radicem substantialem. Respondeo negando sequelam; quia conceptus substantiæ, vt alibi dixi, non est, quod sit prima radix vtcumque, sed radix determinata, alioquin forma non esset substantialis, quia supponit materiam, quæ est prima radix formarum; quia tamen nondum est prima radix determinata, sed ipsa materia cum forma, componit primam radicem determinatam; ideo forma, etiam est substantialis. Illæ ergo formæ partiales non sunt prima radix determinata formæ viuientis; quia sicut materia est indifferens ad formam viuientis, & non viuientis; sic illæ formæ partiales non exigunt determinate animam, cum possint esse etiam in embryone, vel cadauere: non ergo impediunt, quod forma viuientis sit etiam substantialis.

67.
Instantia.

Respondent
aliqui.

Dices, iuxta, hanc regulam ipsæ formæ partiales non erunt substantiales, quia supponunt primam radicem determinatam sui, scilicet dispositiones prærequisitas ad illas formas. Respondent aliqui dispositiones non esse radicem formæ, sed potius e contra; quia licet forma ordine naturæ subsequatur, præcedit tamen ordine intentionis; sufficit autem ad conceptum substantiæ, quod sit prima radix saltem in genere causæ finalis: & quidem certum est, dispositiones esse propter formam, & non e contra formam propter dispositiones.

68.
Reijciunt hæc
responsio.

Hoc tamen responsum, & extensio substantiæ ad primam radicem in genere causæ finalis, non videtur esse iuxta mentem Philosophorum; & aliunde videtur continere petitionem principij. Philosophi enim nomine substantiæ intelligunt id, quod substat aliis, id est, quod quasi fundamentum cæterorum ea sustinet, & restantur; sicut radix restantur frondes, & ramos amissos in arbore; quod certe non est munus causæ finalis. Nec poterunt absque petitione principij ea ratione discernere substantias ab accidentibus: quando enim dubitatur, an dispositiones sint substantia, dicitur, non esse substantiam, quia ipsæ sunt propter formam. Si tursus quæram, vnde scis eas esse propter formam? Respondebis, quia accidentia sunt propter substantiam, & non e contra; & nunquam reddes rationem, cur forma subsequens sit substantia, nisi recurras ad illam communem Philosophis, quia scilicet præter dispositiones datur aliud, quod restantur ipsas dispositiones ex parte amissas, quod est esse radicem determinatam aliorum: hoc autem non conuenit dispositionibus: nam licet semper aliquæ dispositiones præcedant conseruationem formæ, non tamen hæc determinatæ; v. gr. in homine requiritur ad eius temperamentum tanta humiditas, tantus calor, frigus, & siccitas. Si casu decreseat frigus à debito gradu, non ideo moritur homo, sed potius forma substantialis paulatim restantur gradum frigoris amissum, & reducit temperamentum ad statum debitum; quod idem facit, si decreseat calor, vel siccitas, &c. nisi ita sit notabilis mutatio in qualitatibus, vt iam non possit perseverare forma vnita. Vnde constat, dispositiones illas non esse substantiam hominis; quia hæc debet esse aliqua radix, quæ eadem manens sit fundamentum aliorum: dispositiones autem non sunt tales, quia variantur, crescentibus, & decrescantibus, modo his, modo illis, & datur aliud principium, quod idem manens restantur ea, quæ de temperamento perdantur: illud ergo aliud principium merito appellamus substantiam, & non temperamentum dif-

Vnde constat
dispositiones
non esse for-
mam compo-
siti.

positionum. Adde, aliud temperamentum nihil aliud esse nisi conflatum ex multis qualitatibus; quantum singulæ non sunt substantia, sed accidens, vt consistat de singulis gradibus caloris, frigoris, &c. ergo nec totum, quod resultat, potest esse substantia; quia ex accidentibus non potest componi substantia. Hoc obiter dixerim, quia existimo, non satis efficaciter impugnare illo argumento, formas partiales superadditas animæ; licet hæc formæ partiales, vt dixi, ex aliis capitibus non mihi probentur.

Nunc iam ad fundamentum, quod pro ipsis asserbat P. Coninch de corruptione corporis Christi, quod non est ad rem, quia ideo dicitur corpus Christi incorruptum, sicut illa corpora Sanctorum; quia licet fuerit verum cadauer, non tamen abiit in vermes vel cineres, sed semper mansit verum corpus humanum: ideo licet compositum præcedens fuerit corruptum, non tamen ipsum cadauer.

Quarta sententia docet, per corpus significari materiam cum forma substantiali, non quidem determinatam, & singularem, sed secundum gradum superiorum, & rationem communem, in qua conueniant forma rationalis, & forma cadaueris humani, quantum vtraque cum materia constituit corpus humanum organicum, abstrahendo à viuo & mortuo. Ita Suatez vbi supra, cum aliis. Hanc sententiam impugnat Vasquez duplici argumento: primo, quia caro viua, & mortua non habent rationem communem carnis, in qua conueniant; dicuntur enim æquiuocæ caro: ergo per corpus non potest significari forma substantialis secundum gradum communem carni viuæ, & mortuæ, cum nullus detur talis gradus communis. Antecedens probat ex Aristotele 2. de generatione animalium, cap. primo, his verbis: non enim est facies, nisi animam habeat, neque caro; sed corrupta æquiuocè dicitur facies, aut caro, perinde quasi lapidea, lignea facta sit.

Hoc tamen argumentum, & testimonium Aristotelis nimium probat; probaret enim etiam contra ipsum Vasquez, non solum non dari rationem communem carni viuæ, & mortuæ, sicut non datur ratio communis cani latrabili, & cælesti; sed etiam quod caro mortua non est proprie, & simpliciter caro, sicut nec caro lapidea; ex quo sequitur, non fore vera proprie verba consecrationis, nisi poneretur caro Christi viua. Quare dictum illud Aristotelis omnes debemus vel reicere, vel ita explicare, vt non omnino neget conuenientiam inter carnem viuam, & mortuam, sed dicat tantam esse inæqualitatem & distantiam, vt ferè videatur intercedere analogia; sicut rationem communem entis appellare solent analogam, vel æquiuocam ob maximam distantiam accidentis à substantia, & entis creati ab increato; licet reuera sit in rigore vniuocæ; vt probaui in Dialcctica.

Secundo arguit P. Vasquez supra num. 8. quia si corpus significat concretum totale secundum gradum genericum; ergo non potest Christus dicere, hoc est corpus meum; sicut nec dicimus, hoc est animal meum, vel vinens meum; loquendo de ratione generica animalis, vel viuientis in nobis repetita: quia illud meum debet cadere supra id, quod est pars physica, & realiter, vel quod significatur ad modum partis gradus autem genericus non significatur vt pars realis, & physica; alioquin non posset prædicari de toto; vt de facto prædicatur. Cæterum nec hoc argumentum est efficax; quia licet gradus genericus animalis, vel viuientis in concreto non significetur vt pars, quia animal nõ solum dicit naturam, sed etiam substantiam; at vero animalitas in abstracto vere est pars; dici autem posset, quod corpus intelligitur in

in abstracto pro natura corporis propterea distincta à substantia; quare sicut in abstracto potest Christus dicere: *hec est mea animalitas*, sic potest dicere: *hec est corpus meum*, loquendo de natura corporis in abstracto. Differt autem corpus ab animalitate in hoc, quod animal in concreto, & in abstracto significatur per diuersas voces: corpus autem siue in concreto, siue in abstracto, significatur per eandem vocem; sicut etiam substantia, quæ est genus supremum, significatur per eandem vocem in concreto, & in abstracto; & ideo possumus dicere, *Christus est substantia*, sumendo illam in concreto, & possumus etiam dicere, *hec est mea substantia*, sumendo illam in abstracto. Ex quo etiam fit, ut licet non possimus dicere, *verbum assumpsit animal*, sed *animalitatem*, possumus tamen dicere, *Verbum assumpsit substantiam*, & similiter: *Verbum assumpsit corpus*; & licet non possimus dicere, quod panis conuertitur per se in substantiam Christi, dicimus tamen conuerti per se in corpus Christi; quia scilicet corpus non includit substantiam, nec sumitur in concreto, sed in abstracto: ergo *corpus* potest significari ut pars, licet *animal* non possit.

74. Melius ergo impugnat prædicta sententia ex Concilio Tridentino dicta sess. 13. cap. 3. ubi dicitur, animam Christi poni sub speciebus panis per concomitantiam; ergo ex vi verborum non ponitur aliqua forma substantialis significata in recto; ergo *corpus* non significat compositum ex materia, & forma. Respondet Suarez, animam non poni ex vi verborum, quatenus anima est, sed quatenus forma corporis organi; at vero ut anima est, ponitur per concomitantiam. Sed hæc solutio impugnat, quia ex vi verborum ponitur non solum corpus in communi, sed hoc numero corpus in particulari; ergo non solum ponitur forma in communi; sed hæc numero forma in particulari. Patet consequentia, quia in ratione huius corporis, non constituitur per formam in communi, sed per hanc numero formam, saltem intellectum cum vltima hæccitate. Ex hoc autem sequitur, differentiam specificam non poni per concomitantiam; quia hæc differentia specifica non ponitur propter coniunctionem seu vnionem realem cum eo, quod ponitur ex vi verborum, sed propter identitatem cum hæccitate formæ, quæ ponitur ex vi verborum: hæc autem non est concomitantia, de qua loquitur Concilium, illa enim fundatur in inseparabilitate naturali vnus partis ab alia, cum qua vnitur: hæc vero in identitate essentiali vnus formalitatis cum alia. Confirmatur, quia pari ratione posset aliquis contendere, sanguinem poni sub speciebus panis ex vi verborum, non quidem ut sanguis est, sed ut est pars corporis humani: quod tamen satis alienum esset à mente Tridentini.

75. Aliqui recentiores respondent, non esse nouum, quod causa producens aliquem effectum, habeat quidem virtutem ad producendam rationem communem illius formaliter loquendo, non vero ad particularem, atque ideo ratio particularis non tribuatur illi causæ formaliter loquendo, sed alteri principio. Sic enim Deus concurret cum voluntate humana, quando fit actus malus, & Deo quidem tribuitur ratio communis, non vero differentia actus mali. Item intellectus concurret cum lumine gloriæ ad actum visionis Dei, & intellectui tribuitur vitalitas, non supernaturalitas visionis. Sic ergo verba consecrationis ex se habent virtutem ad ponendum corpus Christi secundum rationem communem corpori viuo, & mortuo: atque ideo, quando de facto ponitur viuum, verbis tribuitur ratio communis, differentia autem viuus non verbis, sed Deo, qui

illam actionem determinat ad corpus viuum, & ad animam potius, quam ad formam cadaueris eo quod de facto anima, & non forma cadaueris sit vnita tali materiæ, & in hoc sensu dicitur anima poni per concomitantiam, seu ratione vnionis, quam de facto habet cum materia. Sicut ergo ignis ex se habet virtutem producendi calorem, non tamen potest ex se producere hunc numero calorem in indiuiduo, nisi determinetur à causa prima ad hoc indiuiduum caloris iuxta communem Philosophorum sententiam, & ideo indiuiduatio huius caloris non tribuitur igni, neque est ex virtute ipsius, sed ex determinatione Dei: sic verba consecrationis ex se possunt ponere corpus Christi, non tamé possunt determinare ad viuum, & ideo corpus Christi ponitur ex virtute verborum, determinatio vero ad viuum ex voluntate Dei propter statum vitæ, quem corpus illud de facto habet: & sicut ignis de se petit, quod causa prima determinet eius indifferentiam ad aliquod indiuiduum in particulari: sic verba petunt, quod Deus determinet eorum indifferentiam ad corpus viuum vel mortuum, ipsa tamen determinatio ad corpus viuum nõ exigitur à verbis, nec tribuitur verbis. Idem autem est, aliquid nõ tribui virtuti verborum, & non poni ex veritate verborum: quia verba agunt, & operantur propter veritatem, quam significant: vnde sicut veritas verborum exigit corpus Christi, non tamen viuum, sic differentia viuus non ponitur ex vi, aut veritate verborum formaliter, sed sola ratio communis corporis humani Christi.

76. Sed quidquid sit de tota hac doctrina, applicari non potest ad præsentem difficultatem explicandam, quia si nomine *corporis* intelligitur compositum substantiale importans in recto materiam, & formam substantialem, propterea hi Auctores intelligunt, non potest negari, quod de facto hæc forma substantialis, scilicet anima rationalis ponatur ex veritate, & virtute verborum consecrationis. Ad veritatem enim verborum non ea solum requiruntur, sine quibus in nullo casu verba essent vera, sed ea omnia, sine quibus hic, & nunc verba non essent vera, sed falsa: nam si Christus haberet, v. g. corpus ieiunius magis attenuatum, verba essent vera, licet non poneretur corpus ita plenum, quod de facto habebat: nunc tamen ad perfectam veritatem verborum oportuit poni idem corpus, quale de facto habebat. Item si temporis decursu perdidisset plures partes, & acquisisset alias, verba essent vera, licet nõ poneretur hæc partes, quas modo habet: nunc autem ad veritatem verborum oportet poni corpus cum his partibus, quas de facto habet, quia verba ut sint vera, debet poni illud idem corpus, quod de facto habet Christus; non aliud, quod potuisset habere, & quod si haberet, illo posito, verba essent vera: similiter ergo si hoc corpus constituitur de facto per hæc formam substantialem, & ad veritatem verborum requiritur, quod ponatur illud corpus, quod de facto Christus habet, consequens est, ut verba ad sui veritatem exigant hic & nunc, quod ponatur tale corpus cum tali forma substantiali; ergo hic, & nunc anima rationalis ponetur ex veritate verborum. Fateor, non requiritur animam ad veritatem verborum in quocumque casu, sed neque hæc materia requiritur ad veritatem verborum in omni casu; nam si paulatim deperditæ essent hæc partes, & aliæ acquisite, non deberent poni hæc partes, sed aliæ, ut verba essent vera; sicut ergo de facto hæc materia ponitur, non per concomitantiam, sed ex veritate verborum, quia de facto hæc materia constituit hoc corpus Christi, sic de facto hæc forma ponetur ex veritate verborum; quia de facto Christus habet tale corpus, quod

76. Quidquid sit de tota hac doctrina applicari non potest ad præsentem difficultatem.

Fateor non requiri animam ad veritatem verborum in quocumque casu.

quod constituitur in ratione talis per talem formam, non minus quam per talem materiam.

77.
Quinta sententia.

Quinta sententia docet, per *corpus* significari non materiam solam, sed ut accipit esse corporis à forma substantiali, non quidem rationem communem corporis, sed disiunctum ex corpore uiuo vel mortuo, ita ut neutrum significetur determinate; sed hoc vel illud disiunctum, quasi dicas: hoc est corpus Christi uiuum, vel mortuum. Hinc est, ad veritatem huius propositionis non requiri determinare animam, nec determinare formam cadaueris, sed vnam vel alteram; quare quod ponatur anima de facto, non prouenit ex mera significatione verborum, sed ex eo, quod de facto corpus Christi reperitur in cælo cum anima rationali. Hanc tenet Pater Vasquez vbi supra cap. ultimo cum aliis: & probat ex impugnatione aliarum, & quia hoc modo cessant omnes difficultates. Hæc sententia non displicet, si aliquid addat, & aliter explicetur, quod forsitan non erit contra mentem suorum Auctorum; ideo eam impugnamus nolo.

78.
Conclusio.
Quid per corpus intelligatur.
Duplex est organizatio.

Dico ergo per vocem *corpus* non significari determinate compositum substantiale, sed materiam cum organizatione sufficienti ad hoc, quod habeat diuersitatem partium, carnis scilicet, ossis, cordis, &c. Pro quo aduerte, corpus organicum habere duplicem organizationem, alteram substantialem, alteram accidentalem. Prima prouenit à forma substantiali, tali vel tali modo vnita materiæ. Suppono enim ex Philosophia, partes viuæ esse substantialiter heterogeneas; ita ut caput substantialiter differat à manibus, siue ratione diuersæ formæ partialis in brutis, siue saltem ratione diuersæ vnionis substantialis in homine; itaque in ipsa substantia hominis datur organizatio; & diuersitas partium sufficiens ad cõponendum corpus humanum, etiam si nullum esset accidens. Alia est organizatio accidentalis orta ex diuersitate accidentium, & dispositionum; ratione cuius materia, etiam si careret forma substantiali, diceretur vere organizata, & corpus humanum aptum ad recipiendam animam rationalem, vel formam cadaueris. Hoc supposito, videtur verisimile, materiam primam, ut subest cui libet ex his organizationibus, intelligi posse appellationem *corporis*: nam ut subest illis, est materia organizata, & componens cum forma substantiali compositum vel viuens vel cadaueris, & quidem hanc esse significationem *corporis* in prædictis verbis, probari potest ex impugnatione aliarum sententiarum, & ex communi modo loquendi, quo corpus non significat totum compositum, sed partem illius distinctam ab anima; nam licet aliquando apud Philosophos *corpus* accipitur pro toto composito substantiali, & prædicatur in recto de homine: cæterum in modo communi loquendi vix accipitur *corpus* in hac significatione, sed pro vna parte compositi humani, pro vt condistinguitur ab anima; & ideo dicimus hominem habere corpus, constare ex corpore, & anima: Verbum assumpsisse humanitatem constantem ex corpore, & anima; & in eodem sensu dicitur in Symbolo Athanasij, quod *anima rationalis, & caro vnus est homo*; & denique in hoc sensu loquitur Tridentinum vbi supra de corpore Christi, quod ponitur in Eucharistia ex vi verborum, ut de parte distincta ab anima; dicit enim, *corpus ponit vnà cum anima*, & corpus ponit ex vi verborum, animam vero per concomitantiam partium inter se: quibus satis indicat, loqui de corpore, & anima, ut sunt duæ partes hominis distinctæ realiter inter se.

Probatur ex impugnatione aliarum sententiarum.

79.

Cum ergo nomine *corporis* debeat intelligi vna

hominis pars; hæc autem non possit esse sola materia prima secundum se, vt supra probatum est, quia sola materia secundum se non est corpus humanum, nec esse est intelligere materiam, ut subest organizationi humanæ, & diuersitati membrorum: hoc autem habet materia, tum ex accidentibus, ut dixi, tum etiam ex vnione cum forma substantiali; quia licet omnia illa accidentia diuinitus tollerentur ab homine, posset diuinitus manere homo; & per consequens esset verum dicere de illo, quod constaret ex corpore & anima, sine quibus non datur homo; ergo esset etiam verum dicere, *hic adest corpus Petri*, v.g. ergo posset verificari verba consecrationis, posita materia prima præcisè cum organizatione substantiali; ergo ad veritatem verborum solum requiritur materia cum altera ex illis organizationibus: quælibet enim sufficit, ut illa denominetur corpus humanum. Ex quo infertur, materiam poni ex vi verborum, non vero animam rationalem; quia licet anima non poneretur, posset esse vera verba ratione organizationis accidentalis: ponitur tamen de facto anima propter vnionem, quam de facto habet cum materia, ut dixit Tridentinum vbi supra.

Obiicit primo; nomine *corporis* intelligitur aliqua pars compositi humani, ut diximus, sed corpus organicum, quod resultat ex materia, & organizatione substantiali, non est pars, sed totum, cum includat materiam & formam substantialem, à qua prouenit formaliter illa organizatio substantialis; ergo nomine *corporis* non potest intelligi materia, pro vt subest organizationi substantiali, sed solum pro vt subest organizationi accidentali; ut sic enim est pars hominis.

Respondeo, negando minorem; quia dempta organizatione accidentali, posset diuinitus manere homo, ut dicebam; & non possumus negare, quin ille homo constaret ex corpore, & anima; ergo in illo composito intelligimus duas partes; quarum vna sit corpus. Dices, illa pars non esset materia sola, quia materia secundum se non est corpus humanum; ergo esset materia cum anima; ergo non esset pars, sed totum. Respondeo, illam partem esse materiam in recto, connotantem tamen in obliquo formam substantialem: itaque illa pars esset materia organizata; & sicut materia organizata non est homo, nec materia animata est homo, licet habeat formaliter ab anima esse animatam, vel organizatam: sic etiam licet habeat formaliter ab anima esse corpus humanum, non tamen est idem corpus humanum quod humanitas; quia hæc dicit in recto vtramque partem: est enim materia, & forma vnitate; corpus vero non est humanitas, quia non dicit in recto vtramque partem, sed alteram; est enim materia informata, & organizata substantialiter ab anima. Scio, nomine *corporis* aliquando significari apud logicos aliquod prædicatum superius compositum ex materia, & forma, quod prædicatur de inferioribus: sed tamen in vulgari sermone non habet hanc significationem, sed supponitur pro vna parte physica compositi humani; in quo sensu non dicit in recto nisi solam materiam; in obliquo vero organizationem substantialem, vel accidentalem. Nec obstat, *corpus* esse nomen substantium: sunt enim aliqua nomina substantiua, quæ dicuntur aliquid in recto, & aliud in obliquo: sicut *sacramentum* non est significatio, sed id quod habet significationem; & *mater* non est subiectum, & maternitas, sed subiectum habens maternitatem: ita etiam *corpus* est materia habens organizationem, quod non potest melius probari, quam ex communi modo concipiendi.

vim ad aliquid ponendum; sed non possunt aliquid ponere, nisi ponant aliquid determinate; & non solum disiunctim; ergo aliquid determinate ponitur

Respondetur. ex vi verborum. Respondetur distinguendo minorem, & utrumque consequens. Debent ponere aliquid determinate, si illud determinate teneat se ex parte effectus, concedo, si teneat se ex parte virtutis, seu exigentia verborum, nego: verba enim ex se concurrunt indifferenter ad ponendam hanc organizationem determinatam, vel illam aliam determinatam, atque ideo exigunt aliquam concusam, nempe Deum, qui determinet illam in differentiam verborum, & ponat talem organizationem potius quam aliam. Unde ea organizatio, quæ de facto ponitur, non ponitur ut talis ex vi verborum: quia poni ex vi verborum, non est solum poni ex efficacia verborum, sed ita poni virtute verborum, ut, si non poneretur, non essent vera verba hic & nunc prolata.

Organizatio que ponitur, non ponitur, ut talis ex vi verborum.

89. Quæsitum. Petes, quid ergo est, quod de facto ponitur ex vi præcisa, & veritate verborum? non enim ponitur sola materia prima, quia hæc nuda non est corpus humanum; ergo ponitur aliqua organizatio; ergo ea, quæ de facto ponitur, ponitur ex vi verborum; ergo anima rationalis, à qua formaliter corpus est substantialiter organizatum, ponitur de facto ex vi verborum.

Satisfit. Respondeo, eandem interrogationem fieri posse in exemplo supra adducto, quando scilicet penitens debet ex præcepto Confessarij dicere vnum Psalmum pro penitentia, & postea dicit Psalm. *Miserere*, v.g. tunc, inquam, quæri potest similiter, quid dicat penitens præcise ex obligatione, & præcepto Confessarij? Non enim dicit Psalmum *Miserere* ex tali præcepto præcise, cum posset alium Psalmum breuiorem & diuersum dicere. In utroque ergo casu respondendum est eodem modo, scilicet penitentiam ex præcise præcepto Confessarij dicere Psalmum; quod vero sit hic Psalmus, esse ex sua libera deuotione: sic etiam ex præcisa vi, & veritate verborum poni sub speciebus corpus Christi, hoc est, talem materiam organizatam; quod vero sit cum hac organizatione numero, esse propter vnionem, quam talis organizatio habet de facto cum materia Christi.

90. Instabit. Dices, id, quod ponitur à parte rei ex vi verborum, est aliquid determinatum; sed corpus ponitur ex vi verborum; ergo corpus, prout ponitur ex vi verborum, significat aliquam organizationem determinatam. Respondeo, id, quod ponitur à parte rei, esse aliquid determinatum, non tamen poni determinatum ex sola vi, & veritate verborum; nam poni ex vi verborum, dicit duo, scilicet, poni, & significari per verba: positio est aliquid physicum, & terminatur ad organizationem determinatam: significatio vero est aliquid intentionale, & potest tendere ad aliquid indeterminatum, vel indeterminatum; organizatio ergo, quæ de facto ponitur, licet ipsa determinate sit, quæ ponitur, non tamen significatur determinate per verba, sed vel secundum rationem communem, vel sub disiunctione; & ideo non ponitur ipsa ex vi præcisa verborum, quia deest altera pars, scilicet, quod hæc organizatio significetur per verba, sicut in exemplo posito, Psalmus, qui dicitur à penitente, est Psalmus determinatus, sed tamen hic Psalmus non ponitur ex præcisa obligatione; quia poni ex obligatione, est poni, & præcedere obligationem dicendi hunc Psalmum; primum est verum & secundum falsum: fatendum ergo est, non poni ex præcepto Confessarij Psalmum deter-

Id quod ponitur est quidem determinatum, non tamen ex sola vi verborum.

minatum, nec ex vi verborum consecrationis organizationem determinatam.

Verbis adhuc; id, quod ponitur per concomitantiam, non debet esse idem realiter cum eo, quod ponitur ex vi verborum; ponitur enim non propter identitatem, sed propter vnionem, seu connexionem, quam habet cum illo, quod ponitur ex vi verborum: sed indiuiduatio, seu determinatio huius organizationis, quæ ponitur per concomitantiam, est idem realiter cum ratione communi organizationis, quæ significatur, & ponitur per verba; ergo non potest illa sola determinatio poni per concomitantiam, si ponitur ex vi verborum ratio communis organizationis significata in obliquo.

Respondeo primo, per corpus non significari organizationem in communi, sed disiunctim hanc vel illam: est enim hoc corpus hæc materia prima cum aliqua organizatione humana, hæc, vel illa: quare hæc organizatio, quæ ponitur de facto, non identificatur cum illo disiuncto; nec ponitur propter identitatem, quam habet cum illo, quod significatur per verba: posset enim poni illud disiunctum, quod significatur per verba absque hac organizatione; ergo hæc organizatio non est idem, nec ponitur propter identitatem, quam habet cum illo disiuncto, sed propter connexionem, & vnionem, quam habet à parte rei cum hac materia prima, quæ ponitur ex vi verborum.

Secundo responderi potest; admittendo, quod per corpus significetur organizatio in communi: non enim displicet ex hoc capite sententia Francisci Suarij, & aliorum supra relata, quod docet, significari, & poni ex vi verborum rationem communem formæ substantialis: sed quia docent, formam substantialem significari in recto, ut constitutum directum corporis humani: inde enim fit, quod hoc corpus debet importare hanc formam substantialem, atque ideo non posse poni ex vi verborum hoc corpus Christi (prout debet de facto poni) quin ponatur etiam ex vi verborum hæc forma substantialis. Nos vero dicimus, hoc corpus in recto significare solum hanc materiam primam, in obliquo vero organizationem; quare esse idem numero corpus variata organizatione, sicut est idem numero pater, variata paternitate: quo supposito, posset etiam aliquis dicere, hoc corpus significare hanc materiam in recto, rationem vero communem organizationis in obliquo. Tunc autem ad argumentum propositum posset responderi, id, quod ponitur per concomitantiam, non debere identificari adæquate cum eo, quod ponitur ex vi verborum; posse tamen identificari inadæquate, prout rationale identificatur cum ratione communi animalis. Ratio autem differentia est, quia si identificaretur adæquate, non poneretur ratione vnionis, sed propter identitatem, cum non possit poni aliquid sub speciebus, non posito toto illo, quod est idem realiter & adæquate cum ipso. Id vero, quod solum identificatur inadæquate, non poneretur propter identitatem: nam eiusmodi identitas non cogit ad ponenda omnia, quæ eo modo identificantur; posita enim ratione communi animalis, non oportet poni etiam rationale, non ergo poneretur hæc organizatio sub speciebus propter identitatem, quam habet cum ratione communi organizationis significata per verba; sed si ponitur, erit propter connexionem, & vnionem realem, quam de facto habet cum hac materia prima, quæ ponitur ex vi verborum, ut saepe diximus.

Petes rursum: si corpus Christi fuisset redactum in cineres tempore mortis, quid esset ex vi verborum, & quid per concomitantiam sub speciebus panis

panis: Deberet enim esse materia cum organiza-
tione aliqua humana; alioquin non esset corpus
humanum, propterea verba significant; illa autem or-
ganizatio non esset tunc per concomitantiam, quia
non esset propter unionem, quam alibi haberet
cum illa materia: illa enim materia alibi non sup-
ponitur organizata, sed redacta in cineres; ergo illa
organizatio esset ex vi verborum; ergo & nunc, quia
verba non magis significarent tunc illam organiza-
tionem determinatam quam nunc, & tamen nunc
poneretur ex vi verborum.

Respondeo, tunc ex vi verborum futuram mat-
teriam primam Christi cum aliqua organizatione
humana necessaria ad verificanda verba de corpore
humano; illam autem organizationem determina-
tam, quae tunc esset, propterea talem non futuram ex vi
verborum, sicut nec modo est, nec etiam futuram
tunc per concomitantiam; quia non esset propter
unionem, quam alibi haberet cum materia, sed fut-
uram ex voluntate Dei determinantis exigentiam
indifferentem verborum ad talem potius organiza-
tionem determinatam, quam ad aliam. Nunc qui-
dem omnia sunt, vel ex vi verborum, vel per con-
comitantiam, quia corpus Christi in sua praesentia natu-
rali habet organizationem substantialem, & acci-
dentalem, & alia omnia, quae consequuntur corpus
humanum vivum: & ideo Tridentinum solum nu-
merat quae ponuntur ex vi verborum, vel per con-
comitantiam; quia loquitur de iis, quae de facto
ponuntur, & non de casu illo, quem Deus praescivit
non ponendum, quando instituit hoc sacramen-
tum; in quo casu non est inconueniens, quod ali-
quid poneretur nec per concomitantiam, nec praeci-
se ex veritate verborum, sed ex voluntate Dei de-
terminantis id, quod sub distinctione solum exige-
rent verba ad sui veritatem.

Obiicit vltimo 99. panis conuertitur in id, quod
ponitur ex vi verborum: sed panis solum conuertitur
in substantiam corporis Christi; ergo nec de-
terminatur, nec distinguitur ponitur ex vi verborum
aliquid aliud, nisi substantia corporis Christi; ergo
solum ponitur ex vi verborum organizatio substanti-
alis determinate.

Respondet Vasquez *disput. 187. num. 32.* con-
cedendo, substantiam panis conuerti in accidentia
etiam corporis Christi, & ad Concilium dicit, ex-
pressisse id, quod praecipuum est in termino con-
uersionis, non tamen negasse reliqua, quae requirun-
tur ex parte illius. Ego quidem non audeo con-
cedere, panem conuerti in accidentia Christi, quia
iam illa conuersio non esset mera transsubstantiatio,
nec mera conuersio substantialis, sed mixta ex sub-
stantiali, & accidentali, saltem ex parte termini ad
quem. Quare respondeo, licet accidentia organiza-
tionis ponerentur determinate ex vi verborum, non
fore terminum conuersionis, quia accidentia Chri-
sti non succedunt substantiae panis in munere sub-
stanti accidentibus panis, sed sola substantia cor-
poris Christi; cum autem ad omnem conuersionem
requiratur, quod vnus terminus succedat alteri in
eodem munere circa aliquod tertium, vt saepe di-
ctum est Disputatione praecedenti, hinc est, panem
conuerti in solam substantiam, non vero in acci-
dentia corporis Christi; quia sola substantia, &
non accidentia substanti accidentibus panis.

Dices, si ex vi verborum ponuntur etiam acci-
dentia corporis Christi, cur non substabunt ipsa acci-
dentia speciebus panis, sed sola substantia? Res-
pondeo, solam substantiam corporis Christi sus-
tinentare species panis in genere causa efficientis;
quod tum ex ipsis verbis consecrationis colligi po-
P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

test, quibus corpus dicitur substare; tum etiam quia
non est consentaneum naturis rerum, vt accidentia
substent accidentibus, sed sola substantia, imo for-
sitan, licet accidentia corporis Christi sustentarent
efficienter species panis, non dicerentur substare
illis, quia substare accidentibus panis est esse sub-
stantiam illorum accidentium; accidentia autem
non possunt esse substantia aliorum accidentium;
merito ergo dicimus, solam substantiam corpori
Christi esse, quae succedit pani in munere substandi
speciebus.

Ex dictis intelligitur, quam vim habeat ratio
S. Thomae vbi supra, ad probandum, quantitatem
Christi non poni ex vi verborum; quia conuersio
non fit in quantitatem, sed in substantiam solum,
vbi videtur innuere, quod si poneretur ex vi verbo-
rum, deberet conuerti panis in ipsam quantitatem
Christi, quod ex principiis supra positis verum est:
nam panis solum conuertitur in id, quod directe
significatur per *ly corpus*; quia scilicet illud, in quod
fit conuersio, debet significari in recto per verba, &
per consequens deberet esse id, quod substat specie-
bus loco panis: substare autem soli conuenit sub-
stantiae, vt supra vidimus; ergo de primo ad vlti-
mum haec accidentia sicut non sunt terminus con-
uersionis, nec significantur in recto, ita non ponun-
tur ex vi verborum, quia si ponerentur ex vi verbo-
rum, significarentur in recto, & per consequens
essent substantia; nunc autem, quia non significan-
tur in recto, non ponuntur haec ex vi verborum, sed
solum verba exigunt, poni aliqua, haec vel illa, vel
aliquam organizationem distinctam.

Obiiciunt aliqui, panis conuertitur in corpus
Christi; ergo conuertitur in totum id, per quod con-
stituitur corpus Christi; ergo si corpus in ratione
corporis constituitur per organizationem acciden-
talem, & quantitatem, panis debet in haec acciden-
tia conuerti. Respondeo ad hoc, vt panis conuertatur
in corpus Christi, non est necesse, quod conuertatur
in ea etiam, quae corpus Christi includit in
obliquo: satis est, quod conuertitur in substantiam,
quam dicit in recto: vnde Concil. Trident. *illa sess.*
c. 4. merito explicuit sensum illius propositionis di-
cens: *Totam substantiam panis conuerti in substantiam*
corporis Christi, & totam substantiam vini in substantiam
sanguinis Christi; pro eodem vsurpans, panem conuerti
in corpus Christi, & panem conuerti in substantiam cor-
poris Christi. Sufficit ergo conuerti in substantiam
corporis, vt dici possit, conuerti in corpus Christi.

Dices, ergo si corpus Christi constituitur etiam
in ratione corporis per organizationem substantia-
lem, necesse est, quod substantia panis conuertatur
non in solam materiam primam, sed etiam in orga-
nizationem substantialem corporis, alioquin non
conuertetur in substantiam corporis, sed in partem
substantiae corporis Christi, cum corpus vt corpus
includat aliquid aliud substantiale praeter ipsam
materiam.

Respondeo negando sequelam: sufficit panem
conuerti in substantiam illius, quod dicit in recto
corpus, licet non conuertatur in substantiam, quam
affert in obliquo: ideo fortasse Tridentinum in ver-
bis proxime adductis diuerso modo loquitur de ter-
mino a quo, & de termino ad quem; dixit enim, *fieri*
conuersionem totius substantiae panis in substantiam cor-
poris, & totius substantiae vini in substantiam sanguinis
Christi; vbi de substantia panis, & vini dixit, totam
conuerti, non vero dixit, conuerti in totam substan-
tiam corporis, & sanguinis, ne includeretur ea etiam,
quae forte significatur in obliquo. Ratio autem est,
quia tota ea conuersio colligitur ex verbis Christi,
E c vt

94. Sicut.

99. Obiicit vltimo.

Vasquez.

Aliter re-

96. Dicitur.

97. Ex dictis intelligitur quam vim habeat ratio D. Th. supra allata.

98. Obiiciunt aliqui.

Respondeo.

Conc. Triad.

99. Instatur.

Respondeo.

vt dixit Concilium ibidem: quia nimirum Christus dixit: *hoc est corpus meum*, ad quorum verborum veritatem requiritur, quod corpus Christi succedat substantiæ panis in munere substandi illis accidentibus, vnde fit, corpus Christi esse terminum conuersionis, cum sit id, quod succedit circa accidentia substantiæ panis, quæ expellitur. Ad verificanda autem illa verba sufficit, quod rectum corporis succedat sustentando illa accidentia: de recto enim solum dicitur, *hoc est*, licet enim requiratur, quod sit ibi etiam organizatio corporis, non tamen requiritur, quod ipsa organizatio sit, quod substet, & sustentat accidentia, sed quod corpus organizatum substet accidentibus: non potuit ergo ex illis verbis colligi, organizationem esse terminum formalem, in quem heret conuersio, sed solum substantiam illius, quod *corpus* dicit in recto. Porro Patres Concilij dicentes, panem conuerti in substantiam corporis Christi, per *substantiam corporis* noluisse includere organizationem substantialem prouenientem formaliter ab ipsa forma rationali, constat ex eo, quod loquuti sunt de substantia corporis, pro vt corpus est pars hominis condistincta ab anima: dicunt enim corpus esse ex vi verborum, animam vero per concomitantiam, sub speciebus panis; ergo dum addunt, panem conuerti in substantiam corporis, sensus est, conuerti in substantiam, quam includit corpus, pro vt est pars condistincta ab anima: vnde si corpus, quod est pars hominis condistincta ab anima, includit formas illas substantiales partiales, quas aliqui ponunt, in illas etiam conuertitur panis, quia illæ sunt substantia corporis, pro vt est pars condistincta ab anima, & tunc corpus dicit in recto materiam primam, & illas formas partiales. Si vero non dentur illæ formæ partiales, sed materia denominatur corpus humanum à forma rationali, à qua substantialiter organizatur, vt à causa formali, vel ab accidentibus, quibus formaliter organizatur, tunc corpus dicit organizationem solum in obliquo, & conuersio fiet solum in substantiam materiæ habentis talem organizationem, quia illa sola est substantia corporis, pro vt corpus est pars condistincta ab anima: de hac enim comparte, & de eius substantia, pro vt talis est, loquitur Concilium ibi, vt ex ipso contextu capituli tertij, & quarti aperte constat.

Quid conuertatur ex vi verborum, ex parte termini à quo.

100. Pro complemento restat breue dubium. Vidimus enim, quid ponatur ex vi verborum sub speciebus panis ex parte termini *ad quem* huius conuersionis. Dubitari potest ex parte termini *à quo*, quid conuertatur ex vi verborum: an possimus similiter in pane distinguere, ita vt aliquid panis conuertatur, & desinat ex vi verborum, aliquid vero solum per concomitantiam. Ratio dubitandi potest esse duplex. Prima, quia sicut in Christo non tota substantia ipsius est terminus conuersionis formaliter loquendo, sed denominatiue; corpus enim solum est, quod formaliter terminat conuersionem, quia ipsum solum est, quod immediate succedit in munere substandi accidentibus loco panis, totus autem Christus denominatiue à corpore dicitur succedere panis, & substare accidentibus, & panem conuerti in Christum: sic etiam in pane non tota eius substantia substabat immediate accidentibus, sed materia prima sola erat, in qua immediate recipiebantur accidentia panis, quæ remanent, vt docet verior, & communior sententia Philosophorum; ergo sola materia prima est, cui formaliter succedit corpus

Christi in munere substandi accidentibus; atque adeo sola materia prima erit, quæ formaliter, & immediate conuertitur; forma autem panis, & eius substantia solum denominatiue, sicut solum denominatiue, & non formaliter substabat illis accidentibus, circa quæ fit conuersio.

Secunda ratio dubitandi esse potest, quia id ponitur ex vi verborum ex parte termini *ad quem*, quo non posito, verba non essent vera; ergo id etiam conuertitur ex vi verborum, quo non desistente, vel non conuerso, verba non essent vera; sed licet forma panis, v.g. non destrueretur, nec conuerteretur in corpus Christi, sed adhuc maneret in rerum natura, verba essent vera; ergo forma panis non conuertitur ex vi verborum, sed per concomitantiam.

In hoc puncto duo attinguntur diuersa; primum, an tota substantia panis conuertatur proxime, & formaliter; an vero aliquid illius formaliter, & aliquid solum denominatiue? Secundum est, an tota substantia panis conuertatur ex vi verborum: an vero aliquid ex vi verborum, & aliquid solum per concomitantiam? Quoad primum, existimo, totam substantiam, quæ includitur in natura panis, conuerti formaliter, & proxime in corpus Christi, & quoad hoc esse differentiam inter substantiam Christi, quæ introducit, & substantiam panis, quæ expellitur; quia non tota substantia Christi, sed solum corpus eius substet accidentibus panis loco substantiæ panis: anima vero Christi, & alia solum denominatiue, in quo sensu potest dici, panem conuerti in Christum, pro vt loqui videtur Gregorius Nyssenus in *Orat. Catech. cap. 37.* in vltimis verbis, quæ, pro vt referuntur apud Valentiam in præsentia *disput. 6. quæst. 3. part. 2. §. 3.* hæc sunt: *Christus se per carnem inferis omnibus credentibus, commisit, & conuertitur in corpus illorum, vt omnino cum eo, quod est immortale, sit etiam homo particeps incorruptionis. Hac autem dat virtute benedictionis, in illum transfusionem eorum, quæ apparent natura.* Vbi Nyssenus videtur dicere, naturam panis conuerti in illum, hoc est, in Christum. Sed nescio, vbi P. Valentia inuenit illam versionem. Omnes enim, quas videre potui, non habent, *in illum*, sed *in illud*, quod refertur ad corpus Christi, de quo dixerat esse immortale, & communicare incorruptionem. Et quidem non poterat aliter verti ex textu Græco, in quo legitur in genere neutro *ægis caro*, vnde non dicit, conuerti in Christum, sed in corpus Christi. Si tamen illud primum dixisset, deberet intelligi saltem denominatiue, vt monui. At vero in pane tota eius substantia ratione sui substabat accidentibus: nam licet recipiantur immediate in sola materia, multa tamen eorum dimanant à forma substantiali panis, atque ideo forma est radix, & substantia eorum, imo magis proprie, quam materia, cum forma sit radix magis determinata eorum, quod est proprium substantiæ. Denique vnio substantialis inter materiam, & formam panis, suo etiam modo substabat accidentibus, quia forma non est radix eorum, nisi pro vt est vnio materiæ: si enim esset extra materiam, non ortiretur ab ea talia accidentia, sicut nec ab anima rationali separata dimanant accidentia humana. De substantia panis dici potest, quod solum denominatiue sit subiectum, vel radix accidentium panis, quantum denominations sunt suppositotum, & ideo suppositum denominatur habere, vel esse principium talium accidentium, quia natura illius suppositi sustentat, vel causat in se alia accidentia.

Quoad secundum vero, an scilicet tota substantia panis conuertatur ex vi verborum? distinguendum

Tota substantia panis sit ex vi verborum terminus formalis à quo illius conuersionis substantialis; respondendum est affirmatiue: si enim aliquid substantia panis remaneret substans illis accidentibus, non essent vera verba in toto rigore, vt supra vidimus: quare ex vi, & veritate verborum tota substantia panis expellitur ab iis accidentibus, & per consequens tota est terminus formalis à quo illius conuersionis ex vi verborum; quia esse terminum formalem à quo, nihil aliud est, quam esse illud, quod expellitur, vt succedat aliud in eodem munere circa aliquod tertium perseuerans.

104. Si vero sensus sit, quod ex vi verborum tota substantia panis desinat esse in rerum natura, quam designationem diximus supra necessariam esse, vt tota substantia panis dicatur conuerti in corpus Christi, tunc fatendum est, non conuerti ex veritate præcisa verborum, sed quasi per concomitantiam, seu consequentiam necessitatis: nam licet substantia panis maneret in rerum natura, dum tamen non maneret sub illis accidentibus, verba essent in omni rigore vera, & tamen tunc non conuenteretur substantia panis in corpus Christi, sed illud totum ex pane, & accidentibus conuenteretur in aliud totum ex eisdem accidentibus, & corpore Christi: nunc ergo substantia panis desinit propter necessitatem consequentem ad separationem ab accidentibus, vt supra explicuimus, atque ideo consequenter etiam, & non ex præcisa veritate verborum sic conuersio substantia panis in corpus Christi; ad veritatem enim verborum satis esset conuersio illius compositi ex pane, & accidentibus in illud aliud compositum ex corpore Christi, & eisdem accidentibus panis. Est ergo differentia quoad hoc inter terminum formalem à quo, & terminum formalem ad quem huius conuersionis, quod ex vi verborum debet expelli tota substantia panis ab illis speciebus: non vero debet ex vi verborum poni tota substantia Christi sub eisdem speciebus: vnde oritur, quod ex vi verborum debeat conuerti totum compositum ex tota substantia panis, & accidentibus, non vero debeat ex vi verborum conuerti in compositum ex tota substantia Christi & accidentibus panis, sed solum per concomitantiam, non tamen requiritur, quod ex vi verborum præcisa conuertatur, & desinat esse substantia panis, sed quod expellatur ab illis accidentibus, vt iam diximus.

SECTIO V.

Quid ponatur in calice vi verborum.

105. EX dictis de corpore, facile erit intelligere, quid de sanguine sentiendum sit. Dubitari ergo potest, primo an ex vi verborum ponatur forma substantialis in calice; an sola materia cum accidentibus sanguinis? Respondetur distinguendo: nam si supponatur, sanguinem informari anima rationali, sicut carnem, tunc eodem modo dicendum est, ex vi verborum poni materiam disunctim vel cum accidentibus sanguinis, vel cum informatione substantiali, qua habeat esse substantialiter sanguinem, quia eadem ratio est, quoad hoc, de sanguine, & de corpore. Si vero, iuxta probabilioris sententiam dicas, sanguinem non animari, sed habere peculiarem formam substantialem sanguinis, consequenter dicendum videtur, hanc formam poni ex vi verborum: contra hoc enim non videntur rationes supra factæ contra formam rationalem: & aliunde videtur verius, quod sanguis in ratione sanguinis dicitur.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

in recto illam formam substantialem, sicut lac in ratione lactis, & vinum in ratione vini, dicunt in recto suas formas substantiales; ac per consequens sanguis vt sanguis non requirit ad veritatem verborum aliqua accidentia nec determinata, nec sub distinctione, sed solam materiam, & formam substantialem.

Dices, etiam si sanguis non animetur, probabile tamen est, non semper habere eandem formam, sed dum est in corpore, habere formam sanguinis quasi vitalis; extra corpus vero habere aliam formam quasi cadaueris sanguinis: quo supposito dubitari potest, quæ forma istarum significetur ex vi verborum; videtur enim naturam poni ex vi præcisa verborum, sed solum per concomitantiam. Respondeo, etiam si admittatur probabilitas Antecedentis, poni ex vi verborum nunc de facto formam substantialem sanguinis, quam habet in cælo; quia sanguis importat in recto materiam, & formam substantialem, sicut alia concreta substantialia; quare cum ex vi verborum ponatur idem numero sanguis, qui est in cælo, debet poni cum eadem numero forma, quia ex vi verborum debet poni ille numero sanguis, quem de facto Christus habuerit. Ex quo fit, vt si de facto sanguis Christi esset effusus & cum forma cadauerica, prout erat fortasse in triduo, deberet poni ex vi verborum cum illa forma; quia tunc illud compositum ex illa materia, & illa forma erat sanguis Christi.

Secundo dubitatur, an totus Christi sanguis ponatur ex vi verborum? Quidam voluerunt, solum poni ex vi verborum sanguinem, qui fuit effusus, propter illa Christi verba: *hic est sanguis meus, qui pro vobis effundetur*, &c. Addunt tamen, nunc poni ex vi verborum totum Christi sanguinem; quia Christus resurgens solum resumpsit sanguinem effusum. Verius tamen est, ex vi verborum etiam in cæna positum fuisse totum Christi sanguinem; primo, quia iuxta probabilem sententiam Christus totum sanguinem effudit, vt ex vulnere lanceæ constat. Secundo, quia licet non totus esset effundendus quoad singulas partes, de toto tamen dici potuit, effundendus: sicut licet non totum corpus martyris deuoretur à bestiis, quoad singulas partes, & ossa, de toto tamen dici poterat: *Hoc corpus deuorabimur*, &c. Tertio, quia verba illa, *Hic est sanguis meus*; non dependent in sua significatione à verbis sequentibus, quia (vt videbimus infra) per illa priora fit consecratio; sed illa secundum se sunt indefinita; ergo supponunt pro toto sanguine. Vltimo, quia Tridentinum, vbi supra, vniuersaliter & indefinite docet ex vi verborum poni sanguinem; ergo non debet limitari ad partem sanguinis.

Tertio dubitari potest, an ponatur ex vi verborum totus sanguis, qui effusus est in passione? Hæc dubitatio pendet ex alia questione, an manserit in terris aliqua particula sanguinis effusi; de quo Suarez 2. tom. in 3. part. disp. 47. scilicet 1. & Valquez 1. tom. in 3. part. disp. 36. cap. 8. & nos disp. 14. de Incarnat. scilicet 6. vbi diximus verius esse quod aliqua pars remanserit; vt apparet in spinis, sudario, lancea, &c: non tamen sub forma sanguinis, sed sub alia diuersa, retento pristino colore: quo supposito, dicendum est, nunc de facto poni solum sanguinem, quem Christus habet; nam ille qui remansit, iam non est sanguis Christi, imo nec sanguis.

Petes, an si fieret vera consecratio tempore passionis, quando pars sanguinis erat effusa, & pars effundenda, deberet vtraque poni ex vi verborum? Ratio dubitandi est, quia digitus antea abscissus non poneretur ex vi verborum appellatione corporis; ergo nec pars sanguinis separata à reliquo.

106.

Instantia.

Dilectio.

107.

Totum Christi sanguis ponitur ex vi verborum.

108.

Remansit aliqua pars sanguinis in terris, non tamen sub forma sanguinis.

109.

Quæstio.

